

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i en lag om temporär ändring av socialvårdslagen och i en lag om temporär ändring av folkhälsolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att ikraftträdandebestämmelserna i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen ändras så att det försök med hemvård som inleddes vid ingången av 2005 kan fortsätta till slutet av 2010.

Det föreslås också att lagarnas ikraftträdandebestämmelser ska innehålla bestämmelser om kommunens eller samkommunens möjlighet att lösgöra sig från försöket. Dess-

utom föreslås att det föreskrivs om fortsättning av försöket i situationer där en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av ändring i kommunindelningen. Då fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen, om den inte meddelar social- och hälsovårdsministeriet att den lösgör sig från försöket.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2009.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning

För att genomföra försöket med hemvård fogades till både socialvårdslagen (710/1984) och folkhälsolagen (66/1972) temporärt ett nytt 2 a kapitel genom lagen om temporär ändring av socialvårdslagen (1428/2004) och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen (1429/2004). Lagarna trädde i kraft vid ingången av 2005 och gäller till slutet av 2008.

Syftet med försöket var att utreda nya modeller för organisering av tjänster för äldre och nya sätt för samordning av social- och hälsovården. Försökslagarna har gjort det möjligt att genomföra hemservice enligt socialvårdslagen och hemsjukvård enligt folkhälsolagen under ett och samma organ oberoende av hur social- och hälsovårdstjänster annars har ordnats i kommunen. Det har varit möjligt att sammanföra hemservice och hemvård till ett nytt uppgiftsområde, dvs.

hemvård, i försökskommuner som är godkända av social- och hälsovårdsministeriet.

Försökslagarnas bestämmelser om förvaltning har i huvudsak förlorat sin betydelse i och med den så kallade nämndreformen som genomfördes genom lag om temporär ändring av socialvårdslagen (1329/2006) och lag om temporär ändring av folkhälsolagen (1328/2006) som trädde i kraft vid ingången av 2007. Avsikten med reformen var att ge kommuner en mer omfattande möjlighet att besluta om hur förvaltningen av social- och hälsovårdstjänster ordnas på den kommunala nivån. Ändringarna möjliggjorde att förvaltningen och ansvaret för verkställigheten inom social- och hälsovården kan fördelas mellan ett eller flera kollegiala organ.

För försökets genomförande spelar de bestämmelser om personregister för hemvården som ingår i försökslagarna fortfarande en stor roll. Avsikten med dessa är att underlätta samarbetet mellan aktörer inom social- och hälsovården. Verksamhetsenheten för hem-

vården kan insamla uppgifter om klienter och patienter i ett register som är tillgängligt för alla arbetstagare inom hemvården. Informationsförmedlingen mellan hemvården och hälsocentralen säkerställs genom bestämmelserna i 12 g § i socialvårdslagen och 13 g § i folkhälsolagen. I 12 h § i socialvårdslagen och 13 h § i folkhälsolagen föreskrivs att verksamhetsenheten för hemvården och hälsocentralen kan ge varandra tillgång till en teknisk anslutning till de sekretessbelagda uppgifterna i sina register.

1.2. Praxis

År 2004–2006 har social- och hälsovårdsministeriet utifrån sammanlagt 16 ansökningar fattat beslut om godkännande av kommuner och samkommuner för försöket. Besluten gäller följande kommuner och samkommuner: 1) Helsingfors stad, 2) Jyväskylä landskommun och Petäjälvesi kommun, Toivakka kommun, Uurainen kommun och Palokka samkommun för hälso- och sjukvård, 3) Jämsä stad, Jämsänkoski stad och Jämsäregionens samkommun för hälso- och sjukvård, 4) Töysä kommun och Alavoregionens samkommun för hälso- och sjukvård, 5) Seinäjoki stad och Seinäjokiregionens sammanslutning för hälso- och sjukvårdstjänster, 6) Kitee stad, Kesälahti kommun, Rääkkylä kommun och Mellersta Karelens hälsocentralsamkommun, 7) Heinola stad, 8) Kuortane kommun och Alavoregionens samkommun för hälso- och sjukvård, 9) Kjulokommun, Jämijärvi kommun, Kankaanpää stad och Kankaanpää samkommun för folkhälsoarbete, 11) Keuruu stad, Multia kommun och Keuruu-Multia samkommun för hälso- och sjukvård, 12) Pyhäjärvi kommun och Laitila-Pyhäjärvi samkommun för folkhälsoarbete, 13) Kannonkoski kommun, Karstula kommun, Kivijärvi kommun, Kyyjärvi kommun, Pylkönmäki kommun, Saarijärvi stad och Saarijärvi-Karstula-regionens samkommun för hälso- och sjukvård, 14) Korpilahti kommun och Korpilahti-Muurame samkommun för hälso- och sjukvård, 15) Kyrkslätt kommun samt 16) Pieksämäki stad.

Honkajoki kommun, Kankaanpää stad och Kankaanpää samkommun för folkhälsoarbete har dragit sig ur från försöket. Sälunda deltar

sammanlagt 29 kommuner och 10 samkommuner i försöket.

Försökskommunerna skall lämna en preliminär bedömning av försöket till social- och hälsovårdsministeriet före utgången av 2007. Kommunerna skall bedöma hur försöket har lyckats från synvinkeln av klienten, den yrkesmässiga verksamheten och arbetsledning, social- och hälsoväsendets samarbete samt verkningfullhet och effektivitet.

Erfarenheterna var i huvudsak positiva eller neutrala. Försöket hade inte försämrat servicekvaliteten eller samarbetet i fråga om någon helhet trots att i början av försöket ansågs det att skillnaderna mellan verksamhetskulturen inom hemservicen och hemsjukvården är mycket stora. I och med att samarbetet har blivit bättre har bedömningen av klienters servicebehov blivit mångfaldigare och kompetensen har blivit mer omfattande när hemvårdsteam har kunnat sammanföra olika slags kompetens. Försöket har inspirerat kommuner att stärka de anställdas kompetens inom hemvården. Nästan alla försökskommuner hade också investerat i att utveckla kompetensen i ledningen. Mellanrapporterna nämner också flera utvecklingsbehov avseende yrkesverksamheten såsom tryggande av tillräckligt stor och kompetent personal, förtydligande av uppgiftsfördelningen samt organisering av den gemensamma planeringen och utvecklingen.

Enligt flera rapporter hade informationsförmedlingen blivit bättre. Den gemensamma klientdatabasen har gjort servicen mer flexibel och haft positiv inverkan på servicekvaliteten. Försökskommunerna har utnyttjat gemensamma datasystem såsom programvarorna Effica och Pegasos.

Det framgår av försökskommunernas rapporter att kommunerna inte längre vill återgå till situationen som rådde före försöket. I vissa rapporter föreslås att försökslagstiftningen ändras till permanent lagstiftning.

2. Föreslagna ändringar

Lagen om temporär ändring av socialvårdslagen och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen gäller till slutet av 2008. På grundval av erfarenheterna hittills ser det ut som att det vore nödvändigt att bestäm-

melserna om hemvård och samhörande klientregister blir permanent lagstiftning och att de utvidgas till att omfatta hela landet. Det är motiverat att genomföra detta som en del av mer omfattande reformer under beredning som genomför hälso- och sjukvårdslagen och den permanenta lagstiftningen avseende projektet för kommun- och servicestrukturen. I detta skede föreslås att giltighetstiden för försökslagarna förlängs så att försöket upphör senast vid utgången av 2010. Sannolikt ersätts försökslagarna med permanent lagstiftning redan före det.

Det föreslås att i ikraftträdandebestämmelserna i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen och lagen om temporär ändring av folkhälsolagen också föreskrivs om kommunens eller samkommunens möjlighet att lösgöra sig från försöket. Social- och hälsovårdsministeriet skall underrättas om lösgörandet, såsom redan har hänt i någon mån.

Dessutom föreskrivs det om fortsättning av försöket i situationer där en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av ändring i kommunindelningen. Då fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte meddelar social- och hälsovårdsministeriet att den lösgör sig från försöket. Ändringen är nödvändig eftersom det speciellt vid ingången av 2009 genomförs flera kommunsammanslagningar där en del av försökskommunerna också är med.

Det är viktigt att social- och hälsovårdsministeriet får information om kommunernas benägenhet att delta i försöket eftersom ministeriet i enlighet med försökslagarna är skyldigt att offentliggöra de kommuner som deltar i försöket.

Enligt försökslagarna godkänner social- och hälsovårdsministeriet de kommuner och samkommuner som deltar i försöket. Det är emellertid inte meningen att godkänna nya kommuner eller samkommuner till försöket eftersom försöket i alla fall skulle vara kortvarigt för dem och det skulle orsaka mycket

administrativt arbete såväl i kommunerna som vid ministerierna. Det är inte nödvändigt att nämna detta särskilt i ikraftträdandebestämmelserna eftersom godkännandet av nya kommuner och samkommuner till försöket förhindras redan på grund av försökslagarnas bestämmelser om kommunernas skyldighet att lämna en preliminär bedömning av försöket till ministeriet före utgången av 2007.

3. Propositionens konsekvenser

Propositionen möjliggör att de kommuner och samkommuner som deltar i försöket utan avbrott kan fortsätta användandet av sina klient- och patientregister som skapades för försöket i enlighet med försökslagarna tills bestämmelserna om registren eventuellt blir permanent lagstiftning.

En del av de kommuner som deltar i försöket sammanslås vid ingången av 2009 med andra kommuner på grund av reformen med kommun- och servicestrukturen. Till exempel sammanslås försökskommunerna Jyväskylä landskommun och Korpilahti kommun med nuvarande Jyväskylä stad som inte är med i försöket. Propositionen medför att nya Jyväskylä efter reformen är med i försöket, om staden inte meddelar social- och hälsovårdsministeriet att den lösgör sig från försöket.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

5. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.**Lag****om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdandebestämmelsen i lagen av den 30 december 2004 om temporär ändring av socialvårdslagen (1428/2004) som följer:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2010.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utan hinder av 12 a § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2010.

En kommun eller samkommun vars deltagande i försöket har godkänts av social- och

hälsovårdsministeriet kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har underrättat social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en kommunindelning som avses i kommunindelningslagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

2.

Lag**om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras ikraftträdandebestämmelsen i lagen av den 30 december 2004 om temporär ändring av folkhälsolagen (1429/2004) som följer:

Denna lag är i kraft från och med den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2010.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det behövs för ordnandet av tjänsterna.

Utan hinder av 13 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2010.

En kommun eller samkommun vars deltagande i försöket har godkänts av social- och

hälsovårdsministeriet kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har underrättat social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en kommunindelning som avses i kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som b som deltar i försöket ildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Helsingfors den 31 oktober 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*

1.**Lag****om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ikraftträdandebestämmelsen i lagen av den 30 december 2004 om temporär ändring av socialvårdslagen (1428/2004) som följer:

Gällande lydelse

Denna lag är i kraft från och med den 1 januari 2005 till och med den 31 december 2008.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det med tanke på ordnandet av tjänsterna är nödvändigt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Föreslagen lydelse

Denna lag är i kraft från och med den 1 januari 2005 till och med den 31 december 2010.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det med tanke på ordnandet av tjänsterna är nödvändigt.

Utän hinder av 12 a § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2010.

En kommun eller samkommun, vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet, kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har anmält social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en kommunindelning som avses i kommunindelningsslagen (1196/1997) fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen anmäler ministeriet att den lösgör sig från försöket.

Denna lag träder i kraft den _____ *20* .

2.

Lag**om ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ikraftträdandebestämmelsen i lagen av den 30 december 2004 om temporär ändring av folkhälsolagen (1429/2004) som följer:

Gällande lydelse

Denna lag är i kraft från och med den 1 januari 2005 till och med den 31 december 2008.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det med tanke på ordnandet av tjänsterna är nödvändigt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Föreslagen lydelse

Denna lag är i kraft från och med den 1 januari 2005 och gäller till och med den 31 december 2010.

Tidigare uppgifter om hemservice och hemsjukvård kan utan hinder av sekretessbestämmelserna överföras till ett register som innehåller uppgifter om hemvården, om det *behövs för* ordnandet av tjänsterna.

Utän hinder av 13 b § 3 mom. kan försöket fortsätta till och med 31 december 2010.

En kommun eller samkommun vars deltagande i försöket har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet kan lösgöra sig från försöket efter att skriftligen har underrättat social- och hälsovårdsministeriet om detta.

Om en kommun som deltar i försöket upplöses på grund av en kommunindelning som avses i kommunindelninglagen (1196/1997), fortsätter försöket i den kommun som bildas som följd av ändringen om den inte skriftligen underrättat ministeriet om att den lösgör sig från försöket.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .